

06

แนวโน้มระบบสุขภาพไทยใน 10 ปีข้างหน้า และผลกระทบจากสถานการณ์ COVID - 19

ด้านเศรษฐกิจ

ด้านสังคมและการเมือง

ด้านเทคโนโลยี

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

6.1 ด้านเศรษฐกิจ

ในช่วง 5 ทศวรรษที่ผ่านมา การพัฒนาเศรษฐกิจไทย ประสบความสำเร็จในระดับที่น่าพอใจการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ในช่วง พ.ศ. 2504-2558 ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 6.1 สูงเป็นอันดับที่ 22 ของโลก (จากทั้งหมด 205 ประเทศ) ส่งผลให้รายได้ ประชาชาติต่อหัวของประชาชน (GNI Per Capita) เพิ่มขึ้นเป็น 23,666 บาท (950 ดอลลาร์ สหรัฐ.) ใน พ.ศ. 2530 เพิ่มขึ้นเป็น 185,858 บาท (5,620 ดอลลาร์ สหรัฐ.) ต่อคนต่อปี ในพ.ศ. 2558 ซึ่งทำให้ธนาคารโลกได้จัดอันดับประเทศไทยเป็นประเทศ รายได้ปานกลางตอนบน (Upper Middle Income Country) และในปี 2557 รายได้ประชาชาติต่อหัวของไทยเพิ่มขึ้นเป็น 185,414 บาท ในขณะที่ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัวอยู่ที่ 202,795 บาท

เมื่อเข้าสู่ช่วง พ.ศ. 2560 เป็นต้นมา เศรษฐกิจไทยพึ่ง พึ่งรายได้จากการส่งออกประมาณร้อยละ 70-75 ของ GDP ส่วนใหญ่ฐานการผลิตเพื่อการส่งออกของไทยมาจากนักลงทุน ต่างชาติเป็นหลัก จากสาเหตุดังกล่าวรัฐบาลจึงมักมีแนวคิดให้ ค่าแรงและราคาสินค้าในประเทศนั้นต่ำที่สุดเพื่อให้ราคาสินค้า ส่งออกไปยังต่างประเทศมีราคาต่ำเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่ง

อีกหนึ่งปัจจัยพึ่งพิงหลักของเศรษฐกิจไทยคือด้านการ ท่องเที่ยวที่สร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นสัดส่วนสูงกว่าประเทศ อื่นใดในทวีปเอเชียในปี พ.ศ. 2559 ทำรายได้ 2.51 ล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 17.7 ของ GDP นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่ เดินทางมายังประเทศไทยด้วยเหตุผลหลายประการ ส่วนใหญ่ มาท่องเที่ยวตามชายหาดและพักผ่อน ในกรุงเทพมหานครมีการท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้นมากในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ใน พ.ศ. 2561 ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ มีสายการบินแบบประจำตลอด ทั้งปีรวม 110 สายการบิน สายการบินขนส่งอากาศยานขนส่ง สินค้าอย่างเดียว 10 สายการบิน สายการบินขนส่งผู้โดยสาร และสินค้าของผู้โดยสารจำนวน 100 สายการบิน สายการบิน เช่าเหมาลำระหว่างประเทศ 4 สายการบิน สายการบินเช่าเหมา ลำภายในประเทศ ไปกลับ สนามบินเกาะไม้ซี้ 1 สายการบิน รวมมากถึง 115 สายการบิน โดยมาจาก 55 ประเทศทั่วโลก ในจำนวนนี้มีประเทศโปแลนด์เท่านั้นที่ทำการบินแบบสายการบิน เช่าเหมาลำที่ทำการบินมายังท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ตลอดปี พ.ศ. 2561 ท่าอากาศยานภูเก็ต รับผู้โดยสารรวม 25 ประเทศทั่วโลกท่าอากาศยานดอนเมืองรับผู้โดยสารรวมทั้งหมด 15 ประเทศทั่วโลก และ ท่าอากาศยานนานาชาติกระบี่ รับผู้โดยสาร รวม 11 ประเทศทั่วโลกจำนวนประเทศที่กล่าวทั้งหมดไม่นับรวมการบิน

ภายในประเทศ ทั้งนี้ ท่าอากาศยานที่รับผู้โดยสารจากต่าง ประเทศมายังประเทศไทยมีทั้งหมด 11 ท่าอากาศยานโดยท่า อากาศยานหัวหินเป็นท่าอากาศยานล่าสุดที่ให้บริการในเส้นทาง ระหว่างประเทศไทยและประเทศมาเลเซียด้านทางเรือท่าเรือ แหลมฉบัง รับผู้โดยสารจาก ประเทศสิงคโปร์ เพียงประเทศ เดียว ด้านการรถไฟ รับผู้โดยสารจาก ประเทศมาเลเซีย เพียง ประเทศเดียว

การเพิ่มขึ้นอย่างมากของนักท่องเที่ยวจากชาติในทวีป เอเชียด้วยกันได้สร้างรายได้อย่างมากให้กับประเทศไทย ถึงแม้ว่าค่าเงินบาทจะแข็งค่าขึ้นเมื่อเทียบกับสกุลเงินอื่น ๆ ใน ทวีปเอเชีย ใน พ.ศ. 2561 นักท่องเที่ยวราว 38.27 ล้านคนเดินทางเข้ามาในประเทศไทยโดยนักท่องเที่ยวจากประเทศจีนเดินทางมาประเทศไทยมากที่สุด รองลงมาคือประเทศเกาหลีใต้ และประเทศมาเลเซียด้านนักท่องเที่ยวที่นำรายได้เข้าประเทศ มากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ประเทศจีน ประเทศรัสเซีย และ ประเทศมาเลเซีย

จนกระทั่งช่วงต้นปีพ.ศ.2563ก่อนหน้าที่จะเกิดวิกฤต การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 19 (COVID – 19) เศรษฐกิจ ไทยมีการชะลอตัวอยู่แล้ว โดยดูจากช่วง 10 สัปดาห์แรกของ พ.ศ.2563ตั้งแต่เดือนมกราคมจนถึงช่วงก่อนล็อกดาวน์ในช่วง กลางเดือนมีนาคมตัวเลขธุรกิจเปิดใหม่ลดน้อยกว่าช่วงเดียวกัน ของปีก่อนร้อยละ 5.3 ขณะที่ตัวเลขของธุรกิจที่ปิดกิจการเพิ่ม ขึ้นร้อยละ 20.4 แสดงให้เห็นว่าธุรกิจเปิดใหม่น้อยกว่าธุรกิจที่ ต้องปิดตัวจนมาถึงช่วงที่เริ่มมีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 19(COVID-19)ในภูมิภาคเอเชียก่อนจะเริ่มระบาดหนักในฝั่ง ยุโรปและสหรัฐอเมริกาทำให้การท่องเที่ยวซบเซาลงเป็นอย่างมาก เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่นำรายได้เข้าประเทศมากที่สุดคือ นักท่องเที่ยวชาวจีนซึ่งไม่ได้รับอนุญาตให้ผ่านเข้าประเทศได้ไป จนถึงช่วงที่มีการระบาดหนักไปทั่วโลกกว่า 208 ประเทศที่มีผู้ ติดเชื้อและมากกว่า 144 ประเทศที่มีผู้ติดเชื้อมากกว่าร้อยละ 1 ขึ้นไปจนทำให้เกิดมาตรการล็อกดาวน์ขึ้นภาวะเศรษฐกิจแทบ จะหยุดชะงักในแง่ของการท่องเที่ยวทั้งสายการบินในประเทศ และต่างประเทศที่ประกาศพักการบินชั่วคราวการค้าขายหยุด ชะงักเนื่องด้วยมาตรการที่รัฐบาลให้ประชาชนกักตัวอยู่แต่ใน บ้านห้างสรรพสินค้าและร้านค้าเปิดจำหน่ายได้เพียงแค่สิ่งของ สำหรับอุปโภคบริโภคเท่านั้น ทำให้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ไทยใน 3 ประเด็นหลัก คือ

6.1 ด้านเศรษฐกิจ

1) **ภาคการท่องเที่ยว** : ตัวเลขรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติซึ่งคิดเป็นประมาณร้อยละ 12 ของ GDP ไทย ซึ่งสถานการณ์โควิดและการล็อกดาวน์ในเดือนเมษายนที่ผ่านมาทำให้รายได้การท่องเที่ยวติดลบร้อยละ 100 เทียบกับระยะเดียวกันของปีแล้ว SCBEIC คาดว่าจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศจะหดตัว ติดลบร้อยละ 67 โดยธุรกิจท่องเที่ยวจะฟื้นตัวอย่างช้าๆ โดยคาดว่าในเดือนธันวาคม 2563 จะมีนักท่องเที่ยวกลับมาประมาณร้อยละ 50 ของเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 ทั้งนี้การที่ยังไม่มีวัคซีนป้องกันหรือวิธีการรักษาที่ได้ผลทำให้นักท่องเที่ยวยังคงมีความกังวลประกอบกับเศรษฐกิจโลกถดถอยทำให้รายได้นักท่องเที่ยวก็ลดลง ทำให้ชะลอการเที่ยวต่างประเทศ

2) **ภาคการส่งออก** : รายได้จากการส่งออกคิดเป็นประมาณร้อยละ 50 ของ GDP ไทย จากเศรษฐกิจโลกที่ถดถอย SCBEIC คาดการณ์ว่าตัวเลขการส่งออกปี 2563 จะติดลบร้อยละ 12.9

3) **มาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing)** : มาตรการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการใช้จ่ายในประเทศโดยเฉพาะธุรกิจที่เป็น Face-to-Face เช่น การท่องเที่ยว เดินทาง สันทนาการ โรงแรม รวมถึงสินค้าคงที่มีราคาสูง เช่น รถยนต์ที่ส่วนใหญ่ตัวเลขติดลบจะมีที่เป็นบวกบ้างคือธุรกิจพวกออนไลน์ อาหารที่ส่งเดลิเวอรี่ SCBEIC คาดการณ์ว่าการล็อกดาวน์หนึ่งเดือนจะลดการใช้จ่ายบริโภคสด ติดลบร้อยละ 7.3 และส่งผลให้ตัวเลข GDP พ.ศ. 2563 นี้ ติดลบร้อยละ 0.6

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย

6.1 ด้านเศรษฐกิจ

จากผลกระทบ 3 ประเด็นข้างต้น ทำให้กลุ่มที่น่าเป็นห่วงมากที่สุดคือผู้อยู่ในวัยแรงงานแทบจะทุกภาคส่วนจากตัวเลขสำนักงานสถิติแห่งชาติ ตัวเลขแรงงานในประเทศไทยมีจำนวน 37.6 ล้านคน ส่วนที่มีความเสี่ยงมากคือภาคท่องเที่ยว ภัตตาคาร สันทนาการ บริการ ตลอดจนค้าปลีกค้าส่งรวมถึงกลุ่มพาร์ทไทม์ ฟรีแลนซ์ผู้ประกอบการรายย่อยและเจ้าของธุรกิจส่วนตัวในกลุ่มธุรกิจนี้ตามข้อมูลจากเว็บไซต์jobsdb.com พบว่าตั้งแต่วันที่ 21 มีนาคม ถึง 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2563 ตัวเลขโพสต์รับสมัครงานลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยโพสต์ตำแหน่งงานประจำลดลงร้อยละ 35 และโพสต์งานพาร์ทไทม์ลดลงมากกว่าร้อยละ 50 ยิ่งงานเงินเดือนน้อยที่ใช้ทักษะน้อยที่อาจจะเป็นงานในภาคท่องเที่ยวบริการลดลงมากที่สุดแต่โดยรวมนอกจากงานภาครัฐและแล้วทุกกลุ่มธุรกิจลดลงหมด ซึ่งไม่ได้ส่งผลถึงเพียงแค่ระดับตัวบุคคล แต่ยังมีผลไปถึงระดับครอบครัวอีกด้วยถึงแม้จะมีมาตรการเยียวยาจากภาครัฐ แต่ก็ไม่ได้ทำให้เศรษฐกิจมีความคล่องตัวขึ้นหรือทำให้ประชาชนได้รับการเยียวยาอย่างทั่วถึงอีกทั้งความล่าช้าในการเยียวยาของรัฐบาลที่กว่าจะถึงมือกลุ่มแรงงานนอกระบบและแรงงานที่ได้รับค่าจ้างรายวัน ซึ่งได้รับผลกระทบจากการที่ต้องลดวันทำงานหรือต้องหยุดงานไปก่อนก่อให้เกิดเป็นปัญหาด้านสุขภาพจิตตามมา โดยตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเมษายนซึ่งเกิดการระบาดของโรคอย่างหนักเป็นครั้งแรก ทำให้ โรงพยาบาลจิตเวชเลื่อนนัดผู้ป่วยออกไปส่งผลให้จำนวนผู้ป่วยลดลงร้อยละ 30 ผู้ป่วยในลดลงร้อยละ 47.65 อย่างไรก็ตาม กรมสุขภาพจิตได้คาดการณ์ว่าหลังจากในเดือนมิถุนายนเป็นต้นไปอาจจะเกิดการที่จำนวนคนใช้บริการรายใหม่เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมได้จากหลายปัจจัย จากความเครียดทำให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตมากกว่าเดิมจำนวนผู้ป่วยใช้บริการมากขึ้นจนอาจทำให้กระทบต่อคุณภาพและความปลอดภัยของผู้รับบริการ และจำนวนผู้ป่วยนอนรักษาในโรงพยาบาลอาจมากขึ้นจากการรักษาไม่ต่อเนื่องและขาดยาทั้งนี้กรมสุขภาพจิตได้พัฒนาระบบบริการสุขภาพจิตวิถีชีวิตรูปแบบใหม่อาทิการจัดระบบจองคิว/นัดหมายออนไลน์โดยเชื่อมต่อเวลาคลินิกสังเกตอาการระบบทางเดินหายใจ การรับบริการส่งยาทางไปรษณีย์หรือร้านขายยา รวมไปถึงการรับยาผ่านระบบ Drive thru เพื่อรักษาระยะห่างอีกด้วย ซึ่งจะพัฒนาใช้มากขึ้นในอนาคต นอกจากนี้ยังจัดทำระบบนัดติดตามโดยตรงทางโทรศัพท์/วิดีโอคอลระบบการรายงานตัวเอง ผ่าน แอปพลิเคชันและวิดีโอคอบ และออกเยี่ยมบ้านในรายที่มีความซับซ้อนประสานการติดตามกับสถานพยาบาลใกล้บ้าน หากเกินขีดความสามารถก็ให้ส่งต่อรพ.จิตเวชต่อไป

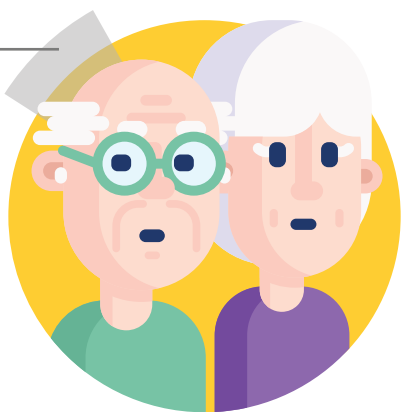
สำหรับสถานการณ์การเสียชีวิตจากการฆ่าตัวตายในช่วง พ.ศ. 2562-2563 พบว่า 5 ปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการฆ่าตัวตายสำเร็จของคนไทย เช่น ปัจจัยด้านความสัมพันธ์, สุรา, การป่วยทางจิตได้มีแนวโน้มลดลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยปัญหาสุราที่มีการลดลงอย่างเห็นได้ชัดเจนสำหรับปัจจัยปัญหาเศรษฐกิจนั้นยังคงเป็นปัจจัยที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในช่วง 4 เดือนแรกของ พ.ศ. 2563 ซึ่งในด้านของจำนวนผู้เสียชีวิตจากการฆ่าตัวตายจากระบบรายงานการเฝ้าระวังการทำร้ายตนเองของกรมสุขภาพจิต(รง506s)พบว่าอัตราการเสียชีวิตจากการฆ่าตัวตายยังคงมีค่าใกล้เคียงกับในช่วงปีที่ผ่านมา (2.1 ต่อประชากรหนึ่งแสนคน) อาจอธิบายได้ว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจแม้จะมีแนวโน้มสูงขึ้น แต่ในขณะเดียวกันปัญหาความสัมพันธ์และการดื่มสุราที่นำมาสู่การฆ่าตัวตายกลับมีแนวโน้มลดลงอย่างไรก็ตาม Universal Intervention เช่น มาตรการทางสังคมเศรษฐกิจ และ Selective Intervention เช่น การป้องกันการกลับมาทำร้ายตัวเองซ้ำยังคงเป็นมาตรการที่สำคัญต่อการช่วยลดระดับความรุนแรงของอัตราการฆ่าตัวไม่เกินเกณฑ์ที่กำหนดไว้

6.2 ด้านสังคมและการเมือง

6.2.1 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัย การสูงวัยของประชากรเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศต่างๆทั่วโลกเป็นการเปลี่ยนผ่านประชากรจากยุคเกิดมากตายมากกลายเป็นยุคเกิดน้อยตายยากปัจจุบันประชากรโลกได้กลายเป็นสังคมสูงวัยแล้วเมื่อมีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปกว่าหนึ่งพันล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 14 ของประชากรโลกทั้งหมดนอกจากนี้ประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่ได้กลายเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ ในขณะที่ประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศกำลังมีอายุสูงขึ้นอย่างรวดเร็วประเทศไทยก็เช่นเดียวกันประชากรไทยกำลังมีอายุสูงขึ้นในอัตราที่เร็วมาก ปัจจุบันประเทศไทยได้กลายเป็นสังคมสูงวัยแล้วตั้งแต่ พ.ศ. 2548 และใน พ.ศ. 2563 ประเทศไทยมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ราว 12 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 18 ของประชากรทั้งหมด และในอีกไม่เกิน 15 ปีข้างหน้า คาดประมาณว่าประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอด เมื่อมีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงถึงร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมดอย่างไรก็ตามยังคงมีปัญหาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพของประชากรในทุกช่วงวัยขณะที่ครัวเรือนโดยเฉลี่ยมีขนาดลดลงและมีรูปแบบที่หลากหลายจากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553-2583 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ(สศช.)พบว่าปัจจุบันอัตราการเจริญพันธุ์รวมของประชากรไทยต่ำกว่าระดับทดแทนอยู่ที่อัตรา 1.62 และคาดการณ์ว่าใน พ.ศ. 2583 อัตราการเจริญพันธุ์รวมอาจลดลงเหลือเพียง 1.3คนส่งผลให้โครงสร้างประชากรไทยมีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัย

ร้อยละ 18
ของประชากร
ทั้งหมด

ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป
ราว 12 ล้านคน

ขณะที่ประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานจะมีจำนวนลดลง โดยกลุ่มวัยเด็กจะลดลงอย่างรวดเร็วจาก 11.79 ล้านคนในพ.ศ. 2558 เหลือเพียง 8.17 ล้านคนใน พ.ศ. 2583 ส่วนกลุ่มวัยทำงานมีแนวโน้มลดลงจาก 43.0 ล้านคน เป็น 35.2 ล้านคนในช่วงเวลาเดียวกันและยังมีปัญหาผลผลิตจากแรงงานต่ำ นอกจากนี้คนไทยไม่นิยมทำงานระดับล่าง ทำให้ต้องพึ่งการนำเข้าแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเป็นช่องทางทำให้เกิดปัญหาโรคและภัยสุขภาพเพิ่มมากขึ้น ส่วนกลุ่มผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 10.3 ล้านคน (ร้อยละ 16.2) ใน พ.ศ. 2558 เป็น 20.5 ล้านคน (ร้อยละ 32.1) ในพ.ศ. 2583 ทำให้มีผู้ป่วยโรคเรื้อรังต่างๆเพิ่มมากขึ้นสะท้อนภาระค่าใช้จ่ายทางสุขภาพ ขณะเดียวกันผู้สูงอายุจำนวนมากมีรายได้ไม่พอต่อการยังชีพและจะส่งผลให้อัตราการพึ่งพิงของประชากรวัยแรงงานต้องแบกรับการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น โดยพบว่า หลังจาก พ.ศ. 2552 ประชากรที่อยู่ในวัยพึ่งพิงได้แก่ เด็กและผู้สูงอายุจะมีจำนวนมากกว่าประชากรในวัยแรงงานจากรายงานของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม พบว่าอัตราการเป็นภาระ (Dependency Ratio) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 55.2 ต่อวัยแรงงาน 100 คน ในปี พ.ศ. 2553 เพิ่มขึ้นเป็น 59.1 ต่อวัยแรงงาน 100 คน ใน พ.ศ. 2560 เมื่อจำแนกอัตรการเป็นภาระในวัยสูงอายุ (old-age dependency ratio) เพิ่มขึ้นจาก 19.67 ต่อวัยแรงงาน 100 คน ใน พ.ศ. 2553 เป็น 26.23 ต่อวัยแรงงาน 100 คน ใน พ.ศ. 2560 นั่นคือวัยแรงงานในสังคมไทยจาก เดิม 5 คนต่อผู้สูงอายุ 1 คน ลดลงเหลือ 3 คนต่อผู้สูงอายุ 1 คน หมายความว่า วัยแรงงานต้องรับภาระในการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นในอนาคตการดูแลผู้สูงอายุโดยลูกหลานซึ่งเป็นส่วนหนึ่งการวัฒนธรรมไทยอาจทำได้ยากขึ้นอันเนื่องมาจากอัตราพึ่งพิงที่สูงขึ้น และการเปลี่ยนแปลง สภาพสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงทางลักษณะครอบครัว และที่อยู่อาศัย ผู้สูงอายุบางส่วนมีความเสี่ยงที่จะถูกทอดทิ้ง อีกทั้งการพัฒนาด้านสาธารณสุขที่มีคุณภาพมากขึ้นเป็นผลให้ประชากรมีอายุยืนยาวขึ้น แต่คุณภาพชีวิตในผู้สูงอายุบางกลุ่ม เช่น ผู้สูงอายุที่มีภาวะติดเตียง ติดบ้าน ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ มีเพิ่มขึ้นและแนวโน้มที่จะมีผู้สูงอายุอยู่ตามลำพังก็เพิ่มสูงขึ้นด้วยบริบทสังคมที่เปลี่ยนไปแน่นอนว่าเป็นผลให้ค่าใช้จ่ายของรัฐและครอบครัวในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุเป็นประเด็นที่สำคัญอีกประเด็นหนึ่ง

6.2 ด้านสังคมและการเมือง

ผลกระทบของการเป็นสังคมสูงวัยไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อในระดับบุคคลหรือในระดับครอบครัวเท่านั้นแต่ยังส่งผลกระทบต่อในวงกว้างไปยังระดับประเทศด้วย เมื่อประเทศต่าง ๆ ในอาเซียนกำลังเผชิญกับการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของจำนวนผู้สูงอายุ โดยจำนวนเกิดมีแนวโน้มลดลงอันเนื่องมาจากคนไม่แต่งงานอยู่เป็นโสดมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันคนก็มีอายุยืนยาวขึ้นอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุข ทำให้อัตราเพิ่มประชากรลดต่ำลง ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ โดยจะเกิดปัญหาขาดแคลนแรงงานในอนาคต นอกจากนี้แล้วการมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ภาครัฐจำเป็นต้องรับมือกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร และให้ความสำคัญกับการดูแลผู้สูงอายุในมิติต่าง ๆ ทั้งทางด้านสุขภาพกาย สุขภาพใจด้านเศรษฐกิจ ด้านสวัสดิการทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมและที่อยู่อาศัย

และใน พ.ศ. 2563 ที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา การใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงที่ได้รับผลกระทบจากการติดเชื้อมากที่สุดก็จำเป็นต้องเว้นระยะห่าง

6.2.2 แนวโน้มการจ้างงานและการมีงานทำ

จากรายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสหนึ่ง พ.ศ. 2563 ไตรมาสหนึ่งผู้มีงานทำมีจำนวนทั้งสิ้น 37,424,213 คน ลดลงจากไตรมาสเดียวกันของ พ.ศ. 2562 ร้อยละ 0.7 จากการจ้างงานในภาคเกษตรกรรมที่ลดลงร้อยละ 3.7 ซึ่งได้รับผลกระทบจากปัญหาภัยแล้งที่มีความรุนแรงและต่อเนื่องตั้งแต่กลางปี พ.ศ. 2562 ขณะที่การจ้างงานนอกภาคเกษตรกรรมยังคงขยายตัวได้เล็กน้อยที่ร้อยละ 0.5 จากการขยายตัวของการทำงานในสาขาโรงแรมและภัตตาคารและสาขาการศึกษาขณะที่สาขาการผลิตซาก่อสร้าง การขายส่ง/ขายปลีกยังมีการจ้างงานลดลงอย่างไรก็ตามมีสัญญาณของผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ต่อการจ้างงานคือชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยภาคเอกชนลดลงเท่ากับ 42.8 ชั่วโมง/สัปดาห์ จาก 43.5 ชั่วโมง/สัปดาห์ในช่วงเดียวกันปีที่แล้ว โดยผู้ที่ทำงานมากกว่า 50 ชั่วโมงขึ้นไป/สัปดาห์ ลดลงร้อยละ 9.0 ขณะเดียวกันจำนวนผู้ที่ทำงานน้อยกว่า 10 และ 35 ชั่วโมง/สัปดาห์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.0 และ 1.7 ตามลำดับ นอกจากนี้ สถานประกอบการมีการขอใช้มาตรา 75 ในการหยุดกิจการชั่วคราวมีจำนวนทั้งสิ้น 570 แห่ง และมีแรงงานที่ต้องหยุดงาน

ทางสังคม (Social Distancing) ในด้านสุขภาพที่ต้องดูแลตัวเองมากขึ้น ทั้งการกินร้อน ล้างมืออยู่สม่ำเสมอ การใส่หน้ากากอนามัย รวมไปถึงการดูแลสุขภาพจิตใจเมื่อต้องกักตัวอยู่ตามลำพัง วิถีชีวิตแบบใหม่ที่จะเปลี่ยนแปลงนั้นมีหลายประเด็นอันดับแรกคือเรื่องการกินการทำอาหารกินเองจะกลับมาได้รับความนิยมแต่ก่อนผู้คนมักจะเลือกรับประทานจากร้านอาหารนอกบ้าน เพราะสะดวก รวดเร็ว แต่มาตรการปิดเมืองทำให้ร้านอาหารหลายร้านต้องปิดชั่วคราวหลายคนกังวลเรื่องความสะอาดมากขึ้นจึงใช้ระยะเวลาในช่วงกักตัวหันมาหัดทำอาหารหรือซื้อฟู้ดเดลิเวอรี่อีกทั้งทำให้การนั่งรับประทานอาหารที่ร้านจะไม่เป็นที่นิยมเท่าแต่ก่อน อันดับถัดมาคือเรื่องของการทำกิจกรรม และการเสพสื่อกำลังจะเปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่ผู้สูงอายุต้องออกไปทำกิจกรรมนอกบ้านแต่หลังจากนี้ความตระหนักรู้ด้านสุขอนามัยที่มากขึ้นจะทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้คนจะหันมาเสพสื่อกิจกรรมผ่านทางออนไลน์ และใช้เวลาในโลกออนไลน์ยาวนานขึ้นผู้สูงอายุเองก็จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์มากที่สุด

แต่ยังได้รับเงินเดือน 121,338 คน จำนวนแรงงานที่ได้รับผลกระทบเพิ่มขึ้น 4 เท่าจากช่วงเดียวกันของปีก่อนค่าจ้างแรงงานที่ไม่รวมผลประโยชน์ตอบแทนอื่นเพิ่มขึ้นเล็กน้อยค่าจ้างที่แท้จริงภาคเอกชนเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.2 อยู่ที่ 12,539 บาท/เดือนส่วนหนึ่งเป็นผลการปรับขึ้นค่าจ้างขั้นต่ำเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2563 เฉลี่ยทั้งประเทศร้อยละ 1.6 หรือเพิ่มขึ้น 5-6 บาท/วันผลิตภาพแรงงานลดลงร้อยละ 1.0 เป็นการลดลงจากทั้งภาคเกษตรกรรมและนอกภาคเกษตรกรรม

ผู้ว่างงานมีจำนวนทั้งสิ้น 394,520 คน หรือคิดเป็นอัตราการว่างงานร้อยละ 1.03 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.92 จากช่วงเดียวกันปีที่แล้ว สอดคล้องกับข้อมูลรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานในไตรมาส 1 พ.ศ. 2563 มีจำนวน 170,144 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 3 และมีผู้ว่างงานแฝงจำนวน 448,050 คน คิดเป็นอัตราการว่างงานแฝงที่ร้อยละ 1.2 เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.7 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน ทั้งนี้ ปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานใน พ.ศ. 2563 มีดังนี้

6.2 ด้านสังคมและการเมือง

1) การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยประเทศไทยพบผู้ติดเชื้อใน 68 จังหวัด การแพร่ระบาดเป็นวงกว้างส่งผลให้มีการยกเลิกการเดินทางระหว่างประเทศและประกาศปิดสถานที่เพื่อลดการติดเชื้อรวมถึงหยุดการเดินทางระหว่างพื้นที่ส่งผลให้บางกิจการต้องหยุดดำเนินการชั่วคราวรวมถึงการลดชั่วโมงการทำงาน การเลิกจ้างจากการประเมินผลกระทบของ COVID-19 ต่อแรงงานพบว่า COVID-19 ทำให้แรงงานมีความเสี่ยงต่อการถูกเลิกจ้างทั้งสิ้น 8.4 ล้านคน แบ่งเป็นแรงงาน 3 กลุ่ม ประกอบด้วย (1) แรงงานในภาคการท่องเที่ยวซึ่งมีแรงงานจำนวนทั้งสิ้น 3.6 ล้านคน (ไม่รวมสาขาการค้าส่งและการค้าปลีก) จะได้รับผลกระทบจากการลดลงของนักท่องเที่ยวต่างชาติและการท่องเที่ยวในประเทศ โดยผู้ประกอบการบางส่วนยังพยายามรักษาการจ้างงานไว้ โดยคาดว่าแรงงานในภาคการท่องเที่ยวจะได้รับผลกระทบประมาณ 2.5 ล้านคน (2) แรงงานในภาคอุตสาหกรรมซึ่งจะได้รับผลกระทบจากตั้งแต่ก่อน COVID-19 จากสงครามการค้า และต่อเนื่องมาจนถึงการแพร่ระบาดของ COVID-19 จากการลดลงของอุปสงค์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม บางอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าขายในประเทศยังขยายตัวได้ เช่น อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม หรือของใช้ที่จำเป็น รวมทั้งอุตสาหกรรมการผลิตสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ทำให้แรงงานในภาคอุตสาหกรรมจากทั้งหมด 5.9 ล้านคน คาดว่ามีผู้ได้รับผลกระทบ 1.5 ล้านคน และ (3) การจ้างงานในภาคบริการอื่นที่ไม่ใช่การท่องเที่ยวในกลุ่มนี้จะได้รับผลกระทบจากมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของภาครัฐ

จากการปิดสถานที่เช่นสถานศึกษาหรือสถานที่ที่มีการรวมกลุ่มของคนจำนวนมาก เช่น ตลาดสด สนามกีฬา ห้างสรรพสินค้า ซึ่งกลุ่มนี้มีการจ้างงานจำนวน 11.8 ล้านคน คาดว่าจะได้รับผลกระทบประมาณ 4.4 ล้านคน

2) ผลกระทบจากภัยแล้งต่อภาคเกษตรกรรม ภาวะภัยแล้งตั้งแต่กลางปี พ.ศ. 2562 และต่อเนื่องถึงไตรมาสหนึ่ง พ.ศ. 2563 ส่งผลให้การจ้างงานภาคเกษตรลดลงและมีจำนวนแรงงานที่รอฤดูกาล 3.7 แสนคน สูงที่สุดในรอบ 7 ปี โดยในเดือนเมษายนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้ประกาศเขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน (ภัยแล้ง) จำนวน 26 จังหวัดกระจายไปในทุกภูมิภาคและมีเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบประมาณ 3.9 ล้านคน ซึ่งนอกจากภัยแล้งจะกระทบเกษตรกรในพื้นที่ที่มีปัญหาโดยตรงแล้วเกษตรกรในพื้นที่อื่นที่มีปริมาณน้ำน้อยและไม่สามารถทำกิจกรรมทางการเกษตรก็ได้รับผลกระทบอีกจำนวน 2.1 ล้านคน รวมเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบทั้งสิ้น 6 ล้านคน (ผลกระทบจากภัยแล้งเท่านั้น) ทั้งนี้ผลกระทบจากปัญหาภัยแล้งจะสะท้อนในจำนวนแรงงานรอฤดูกาลที่จะปรับตัวเพิ่มขึ้นขณะเดียวกันจะทำให้ราคาสินค้าเกษตรปรับตัวสูงขึ้นซึ่งจะส่งผลต่อเนื่องไปถึงค่าครองชีพของประชาชนและทำให้ภาคเกษตรกรรมไม่สามารถดูดซับแรงงานที่ว่างงานจากภาคเศรษฐกิจอื่นที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 ได้อย่างเต็มที่

คาดการณ์แรงงานที่ได้รับผลกระทบจากการว่างงาน

คาดการณ์แรงงาน
ในภาคการท่องเที่ยว
จะได้รับผลกระทบประมาณ

2.5 ล้านคน

คาดการณ์แรงงาน
ในภาคอุตสาหกรรม
จะได้รับผลกระทบประมาณ

1.5 ล้านคน

คาดการณ์แรงงาน
ในภาคบริการอื่นที่ไม่ใช่
การท่องเที่ยว

4.4 ล้านคน

6.2 ด้านสังคมและการเมือง

6.2.3 ความมั่นคงทางสังคม

จากดัชนีชี้วัดสถานะสุขภาพของคนไทยใน พ.ศ. 2559 พบว่าแม้ว่าอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดของคนไทย(Life Expectancy at birth) จะสูงขึ้นโดยอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดเพศชาย 74.6 ปี และเพศหญิง 80.9 ปี ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของโลกและประเทศในกลุ่มอาเซียนยกเว้นสิงคโปร์ แต่กลับเสียชีวิตก่อนวัยอันควรจากโรคไม่ติดต่อและอุบัติเหตุเป็นจำนวนมาก

คนไทยมีหลักประกันสุขภาพครอบคลุมกว่าร้อยละ 99.9 โดยอยู่ภายใต้ระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้าร้อยละ 73.8 ระบบประกันสังคมร้อยละ 16.7 และระบบสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจร้อยละ 7.1 ขณะที่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสมีหลักประกันทางรายได้มั่นคงขึ้นและมีความครอบคลุมมากขึ้น โดยใน พ.ศ. 2558 ผู้สูงอายุได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพเพิ่มขึ้นเป็นแบบขั้นบันไดตามช่วงอายุ 8.3 ล้านคน จากผู้สูงอายุทั่วประเทศ 10.4 ล้านคน

ในด้านหนี้สินครัวเรือนพบว่าในไตรมาสที่ พ.ศ. 2562 มีมูลค่า 13.47 ล้านล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 5.0 ชะลอลงจากไตรมาสก่อนร้อยละ 5.5 ในไตรมาสก่อนโดยเป็นผลจากสินเชื่อทุกประเภทปรับตัวชะลอลงขณะที่สัดส่วนหนี้สินครัวเรือนต่อ GDP อยู่ที่ร้อยละ 79.8 สูงสุดในรอบ 14 ไตรมาส นับตั้งแต่ไตรมาสที่ 3 พ.ศ. 2559 เป็นต้นมา เนื่องจากเศรษฐกิจไทยชะลอตัวลงอย่างต่อเนื่องและเร็วกว่าการชะลอตัวของหนี้สินครัวเรือน

6.2.4 ความเป็นสังคมเมืองมากขึ้น

การเกิดขึ้นของสังคมเมือง(Urbanization) ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจโลกชี้ให้เห็นว่าในช่วงที่โครงสร้างทางเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงการเกิดขึ้นของเมืองเป็นสิ่งที่ควบคู่กันไปถ้าเรามองไปข้างหน้าเป็นผลจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีวิถีชีวิตของคนรุ่นใหม่แรงกดดันทางด้านสังคมการเกิดขึ้นของเมืองจะมาพร้อมกับการสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นถนนหนทางสถานศึกษาโรงพยาบาลตลอดจนศูนย์การค้าอย่างใดก็ตามการเกิดขึ้นของเมืองจะมีผลข้างเคียงหลายมิติ เช่นการขยายตัวของเมืองเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การหลั่งไหลเข้ามาของแรงงาน ย้ายถิ่นฐานจากชนบท เข้าสู่เมือง ชุมชนแออัด การขยายตัวของคนชั้นกลางวัฒนธรรมต่างคนต่างอยู่(Individualization) ขาดการช่วยเหลือ

อัตราการขยายตัวของรายได้ต่อหัว ของประเทศไทยเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 4.2 ต่อปีตั้งแต่ พ.ศ. 2513 เป็นต้นมา ใน พ.ศ. 2559 รายได้ต่อหัวของไทยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 42.0 ของค่าเฉลี่ยในกลุ่มประเทศ OECD อย่างไรก็ตามประเทศไทยตั้งเป้าหมายที่จะยกระดับประเทศให้ก้าวข้ามประเทศรายได้ปานกลางไปสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูงใน พ.ศ. 2579 (มีรายได้ต่อหัวประมาณ 13,000 เหรียญสหรัฐต่อคนต่อปี) โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ได้ตั้งเป้าหมายผลักดันให้เศรษฐกิจขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5.0 ซึ่งจะส่งผลทำให้รายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากรอยู่ที่ปีละ 9,325 เหรียญสหรัฐ หรือ 317,051 บาท ซึ่งใน พ.ศ. 2560 มีรายได้ต่อหัวเท่ากับ 228,412 บาทต่อคนต่อปี หรือคิดเป็น 6,730.2 ดอลลาร์สหรัฐ อย่างไรก็ตามแม้ว่ารายได้เฉลี่ยต่อหัวของกลุ่มประชากรร้อยละ 40.0 ล่างที่มีรายได้ต่ำสุดเพิ่มขึ้นจาก 3,353 บาท/คน/เดือน ใน พ.ศ. 2558 เป็น 3,405 บาท/คน/เดือน ใน พ.ศ. 2560 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.8 ต่อปี แต่รายได้ยังเพิ่มขึ้นไม่เป็นไปตามเป้าหมายของแผนที่กำหนดไว้ให้ลดลงเหลือ 0.41 เมื่อสิ้นสุดแผนฯ 12

เกื้อกูลกันในสังคมหรือวิถีชีวิตที่เร่งรีบจนไม่มีเวลาที่จะสนใจความเป็นไปรอบตัวหรือไม่มีเวลาที่จะดูแลลูกหลานตามสมควรปัจจุบันแนวโน้มสัดส่วนของคนเมืองต่อประชากรทั้งหมดของประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงปี 2550 ที่มีสัดส่วนของคนเมืองร้อยละ 40 ส่วนใน พ.ศ. 2560 มีสัดส่วนของคนเมือง เป็นร้อยละ 49.0 คาดการณ์ว่าในอีก 35 ปีข้างหน้า หรือ พ.ศ. 2593 โลกจะมีประชากรคนเมืองเพิ่มมากขึ้นถึง 2.4 พันล้านคน คิดเป็นร้อยละ 66.0 ของประชากรโลกอนาคตทวีปเอเชียและแอฟริกาจะมีอัตราการขยายตัวความเป็นเมืองมากที่สุดโดยคาดว่าประเทศไทยจะมีประชากรเพิ่มขึ้นกว่า 11 ล้านคน ประชากรไทยกว่าร้อยละ 73.0 จะกลายเป็นคนเมือง

6.2 ด้านสังคมและการเมือง

จากการที่ประเทศไทยมีความเป็นสังคมเมืองมากขึ้น ส่งผลให้วิถีชีวิตของคนในสังคมก็เปลี่ยนแปลงไปตามสังคมด้วย ทั้งนี้ ปัญหาในเรื่องระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยก็ยังคงมีอยู่ตลอดมา และยังคงเป็นปัญหาสะสมของประเทศไทยอยู่ต่อนี้ ปัจจัยความเป็นสังคมเมืองที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาด้านสุขภาพของคนไทยถือว่าเป็นปัจจัยหลักในขณะนี้และมีแนวโน้มที่จะมีปัญหามากขึ้นอีกในอนาคตและการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชนบทไปสู่ความเป็นเมืองมีแนวโน้มสูงขึ้น เพื่อลดความแออัดของเมืองหลวงและเมืองหลักอันเป็นการกระจายความเจริญสู่พื้นที่อื่นๆ

6.2.5 แนวโน้มสถานการณ์ด้านการเมือง

ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นองค์ประมุขของประเทศ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 เป็นระบอบประชาธิปไตยอัน มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ การปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. 2475 เมื่อ วันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ถือได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญ ฉบับแรก ระบบการเมืองไทยภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองตลอด 80 กว่านับตั้งแต่ พ.ศ. 2547 ถึงปัจจุบันก็มิได้มีเสถียรภาพหรือความต่อเนื่องด้านการพัฒนาการทางการเมือง เนื่องจากมีการกบฏทั้งสิ้น 13 ครั้ง รัฐประหาร 13 ครั้ง มีนายกรัฐมนตรีทั้งสิ้น 29 คน ซึ่งสะท้อนความไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองของประเทศไทยในระดับหนึ่ง ส่งผลกระทบต่อทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมจากความไม่แน่นอนของการเมือง (political uncertainty) ซึ่งเกิดเหตุการณ์ใหญ่ทั้งหมด

จึงจำเป็นต้องมีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน การจัดการบริการสาธารณะเพื่อรองรับการเจริญเติบโตของเมืองการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรท้องถิ่นทั้งปัจจัยการผลิตและแรงงานไปสู่ภาคการค้าบริการและอุตสาหกรรมมีการอพยพเคลื่อนย้ายจากชนบทเข้าสู่เมืองเพิ่มมากขึ้นมีแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานเป็นจำนวนมาก คนในเขตเมืองมีวิถีชีวิตและพฤติกรรมเสี่ยงต่อปัญหาโรคและภัยสุขภาพนอกจากนี้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นและแบบพิเศษยังไม่สามารถตอบสนองต่อการแก้ปัญหาโรคและภัยสุขภาพของคนในเขตเมือง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3 ครั้ง คือ เหตุการณ์ครั้งที่ 1 วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 มีกลุ่มเรียกร้องประชาธิปไตยและต่อต้านอำนาจเผด็จการภายใต้การนำของนิสิตนักศึกษาจากทุกสถาบัน เหตุการณ์ครั้งที่ 2 วันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 นิสิตนักศึกษาและ ประชาชนร่วมกันต่อต้านการกลับมาของกลุ่มอำนาจเก่า เหตุการณ์ครั้งที่ 3 วันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 กลุ่มต่อต้านอำนาจเผด็จการและเรียกร้องประชาธิปไตยอันเป็นที่มาของการร่างรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 ความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศนำไปสู่เหตุการณ์รัฐประหารอีก 2 ครั้ง คือ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 โดย คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) นำไปสู่การร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่คือรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2550 และ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ถูกรัฐประหารโดย คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ซึ่งได้ประกาศ ใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557

6.3 ด้านเทคโนโลยี

1) สถานการณ์การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรมของประเทศได้รับการยกระดับดีขึ้นแต่ยังต่ำกว่ากลุ่มประเทศรายได้สูงจากการฉีกกำลังของหน่วยงานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมและเชื่อมโยงให้เกิดความมั่นใจของภาคธุรกิจเอกชนแต่ยังคงอยู่ในระดับต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่มีรายได้สูง โดยใน พ.ศ. 2558 อันดับความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์อยู่ที่ 47 และด้านเทคโนโลยี อยู่ที่ 44 จาก 61 ประเทศที่จัดอันดับโดย IMD (International Institute for Management Development) ลดลงเมื่อเทียบกับอันดับที่ 37 และ 43 ตามลำดับใน พ.ศ. 2551 และตลอดช่วงระยะเวลา 14 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2543-2556) ค่าเฉลี่ยการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP ยังคงอยู่ในระดับร้อยละ 0.27 ต่อ GDP ส่วนประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย มีค่าใช้จ่ายเพื่อการวิจัยและพัฒนาอยู่ร้อยละ 4.15, 3.47, 2.81 และ 2.18 ต่อ GDP ใน พ.ศ. 2556 ตามลำดับ

2) ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ เพื่อการรักษาโรคก้าวหน้ามาก ที่สำคัญ ๆ ได้แก่ 1) สเต็มเซลล์มีศักยภาพที่จะพัฒนาไปเป็นเซลล์อวัยวะใดก็ได้ใน 220 ชนิดถ้าสามารถเอาไปใส่ในคนที่อวัยวะเสื่อมเพราะโรค และบังคับให้แบ่งตัวขึ้นมาทำงานแทนที่หรือซ่อมแซมอวัยวะที่เสียหายได้ก็จะสามารถใช้รักษาโรคได้ 2) นาโนเทคโนโลยีทางการแพทย์ (Nanomedicine) ปัจจุบันห้องปฏิบัติการวิจัยหลายประเทศทั่วโลกกำลังแข่งขันกันอย่างหนักเพื่อคิดค้นและออกแบบระบบนำส่งยาที่ใช้นาโนเทคโนโลยีเพื่อให้การรักษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 3) หุ่นยนต์ทางการแพทย์ เช่น หุ่นยนต์ดาวินชี (Da Vinci) แขนกลของหุ่นยนต์จะถูกควบคุมโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญผ่านทางก้านควบคุม (joystick) ทำให้การผ่าตัดเป็นไปอย่างแม่นยำลดความเจ็บปวดจากการผ่าตัดทำให้เสียเลือดน้อยกว่าและระยะเวลาการพักฟื้นเร็วขึ้นหุ่นยนต์ช่วยเสริมสร้างสมรรถภาพคนพิการเพื่อช่วยในการเดินหรือการเคลื่อนไหวที่ดีขึ้นสำหรับผู้พิการการใช้สัญญาณทางชีวภาพ (Biological signal) ของร่างกายส่วนอื่นเพื่อนำมาใช้ควบคุมหุ่นยนต์

ปี 2558
ความพร้อมด้านโครงสร้าง
พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์

อันดับที่
41

การพัฒนา
Nanomedicine

การพัฒนา
สเต็มเซลล์

การพัฒนา
**หุ่นยนต์
ทางการแพทย์**

6.4 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

6.4.1 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) จะส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความรุนแรงมากขึ้น อุณหภูมิของโลกเพิ่มขึ้นทำให้เกิดความแห้งแล้งเป็นระยะเวลายาวนาน เกิดฝนขาดช่วง และมีฤดูกาลเปลี่ยนไป ส่งผลกระทบต่อความอุดมสมบูรณ์ของดินป่าไม้เกิดความเสื่อมโทรมแหล่งน้ำขาดแคลน ผลผลิตทางการเกษตรลดลง เกิดโรคระบาดในพืชและสัตว์ และส่งผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์เกิดความเสียหายต่อการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ในปัจจุบันนี้ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าภาวะโลกร้อนเป็นปัญหาที่ได้รับผลกระทบไปทั่วโลกและต้องตระหนักถึงความสำคัญในการแก้ปัญหาเป็นลำดับแรกๆ เพราะสภาพภูมิอากาศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงทำให้เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตประจำวันของผู้คนรวมไปถึงการดำเนินการค้าการลงทุนเป็นอย่างมาก ไม่เว้นแม้กระทั่งประเทศไทย ที่จะเห็นได้อย่างชัดเจนคือความผันผวนของภูมิอากาศในแต่ละฤดู ส่งผลกระทบต่าง ๆ ต่อประชาชน ไม่ว่าจะเป็น การประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมที่ต้องพึ่งพาน้ำที่ได้จากการเกิดฝนแต่เมื่อฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลก็ต้องเลื่อนการทำเกษตรออกไป เมื่อเข้าฤดูน้ำหลากก็จะทำให้พืชผลทางการเกษตรเกิดความเสียหายทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตเพื่อความอยู่รอด อีกทั้งเรื่องปัญหามลพิษ ทั้งจากหมอกควันและการปล่อยมลพิษจากโรงงานเกิดเป็นผลกระทบทางด้านสุขภาพที่ทำให้ทั่วโลกต้องตระหนักหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ก่อให้เกิดข้อตกลงระหว่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทวีความเข้มข้นเรื่อย ๆ และการประเมินผลกระทบต่อด้านสุขภาพก็เป็นอีกเครื่องมือหนึ่งในการจัดการปัญหาดังกล่าว เพื่อเป็นการเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพจากสิ่งแวดล้อมเป็นกลไกเฝ้าระวังความเสียหายแก่ประชาชนได้อย่างทัน่วงที

สำหรับใน พ.ศ. 2563 นี้ เนื่องจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในทั่วทุกมุมโลก การล็อกดาวน์ที่เกิดขึ้นในหลายประเทศสำคัญส่งผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจหยุดชะงักจำนวนผู้ว่างงานเพิ่มสูงขึ้นเป็นประวัติการณ์

ไม่เว้นแม้แต่ประเทศยักษ์ใหญ่อย่างสหรัฐอเมริกา ท่ามกลางวิกฤตเศรษฐกิจจากผลกระทบของโควิด-19นี้อาจเป็นช่วงเวลาที่ธรรมชาติได้รับการฟื้นฟูเนื่องจากกิจกรรมต่างๆของมนุษย์ถูกจำกัดอยู่แต่ในบ้านมากขึ้นทบวงการพลังงานระหว่างประเทศหรือ IEA (International Energy Agency) ประเมินว่าในปีนี้ความต้องการใช้พลังงานของทั้งโลกจะหดตัวถึงร้อยละ 6 ล้นทิศทางแนวโน้มการขยายตัวของการใช้พลังงานที่ดำเนินต่อเนื่องมาตลอด 5 ปี และถือเป็นการหดตัวที่สูงสุดในรอบ 70 ปีที่ผ่านมาส่งผลให้การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์สาเหตุสำคัญของภาวะโลกร้อนจะลดลงต่ำสุดทุกสถิติกว่าที่เคยเกิดขึ้นในทุกวิกฤตการณ์ที่ผ่านมา

แนวโน้มความต้องการใช้พลังงานของทั้งโลกจะหดตัวถึง **ร้อยละ 6**

ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและมลพิษที่คาดว่าจะลดลงอย่างมากเป็นประวัติการณ์ในปีนี้เป็นผลจากผลการล็อกดาวน์ในหลายประเทศสำคัญทางเศรษฐกิจทั่วโลก อาทิ เมืองอู่ฮั่นในจีน เมืองมิลานของประเทศอิตาลีกรุงโซลในประเทศเกาหลีใต้หรืออินเดียที่ครองอันดับหนึ่งในฐานะประเทศที่มีจำนวนเมืองมีมลพิษมากที่สุดของโลก มลพิษที่ลดลงมากในช่วงล็อกดาวน์ส่งผลชัดเจนจนสามารถมองเห็นยอดเขาหิมาลัยจากระยะทาง 200 กิโลเมตรได้เป็นครั้งแรกในรอบ 30 ปี ส่วนประเทศไทยนั้นในช่วงมาตรการล็อกดาวน์กลางเดือนมีนาคมถึงปลายเดือนเมษายนกรมควบคุมมลพิษกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมว่าค่าเฉลี่ยฝุ่นละออง PM2.5 ในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑลอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าค่ามาตรฐานและลดลงไปกว่าร้อยละ 17 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อนซึ่งปกติแล้วในช่วงเดือนธ.ค.-มี.ค. ของทุกปีย้อนหลังตั้งแต่ พ.ศ. 2554 ค่าเฉลี่ยฝุ่นพิษ PM2.5 ในกรุงเทพฯ เกินค่ามาตรฐานมาโดยตลอดและมีแนวโน้ม

6.4 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เพิ่มสูงขึ้นด้วย หลังเกิดการแพร่ระบาดของโรค ส่วนสำคัญที่ทำให้สภาพอากาศดีขึ้นนั้นเกิดจากการเดินทางที่ลดลงอย่างมีนัย ทั้งทางบกและอากาศ IEA ระบุว่า การขนส่งทางถนนลดลงถึงร้อยละ 50-75 ในเมืองที่มีการล็อกดาวน์ โดยช่วงสิ้นเดือนมี.ค. กิจกรรมขนส่งทางถนนทั่วโลกลดลงไปถึงร้อยละ 50 เมื่อเทียบกับระยะเดียวกันปีก่อนเช่นเดียวกับการจราจรทางอากาศที่สายการบินทั่วโลกพร้อมใจลดเที่ยวบินลง จากรายงานของ EUROCONTROL ซึ่งเป็นหน่วยงานผู้ให้บริการการเดินทางอากาศให้กลุ่มประเทศยุโรป ยุโรปได้ลดเที่ยวบินลงราว ร้อยละ 80 ตั้งแต่ช่วงกลางเดือนมี.ค. และยังคงดำเนินมาจนถึงปัจจุบัน ถนนในเมืองใหญ่ที่แทบจะไม่มีรถสัญจรไปมา หรือเครื่องบินที่จอดนิ่งเรียงรายบนรันเวย์ คงเป็นภาพที่เกิดขึ้นได้ยากยิ่งหากไม่มีสถานการณ์โรคระบาดที่รุนแรงเฉกเช่นครั้งนี้

คงปฏิเสธไม่ได้ว่าการล็อกดาวน์นั้นถือเป็นต้นทุนที่สูงยิ่งในการแลกมาด้วยสภาพอากาศและภาวะโลกร้อนที่ปรับดีขึ้น แต่การเปลี่ยนแปลงที่จะส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อมที่แท้จริง ควรเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และต้องเป็นการเปลี่ยนแปลง

6.4.2 ปัญหาสิ่งแวดล้อมตามการขยายตัวของเศรษฐกิจและชุมชนเมือง

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงสู่ประเทศอุตสาหกรรมบวกกับนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาค ตะวันออก (Eastern Economic Corridor) เพิ่มการเติบโตทางเศรษฐกิจ การเคลื่อนย้ายประชากรสู่เขตเมือง การเคลื่อนย้ายของแรงงานข้ามชาติได้ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมนั้นส่งผลกระทบต่อสุขภาพและการเกิดโรคของประชาชน ประกอบไปด้วยปัญหาที่สำคัญ ดังนี้

1) ปัญหามลพิษทางอากาศแหล่งกำเนิดจากยานพาหนะ โรงงานอุตสาหกรรม การใช้สารเคมีทางการเกษตร ขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลที่ไม่ได้ทำลายอย่างถูกวิธี และเขม่าควันหรือแก๊สจากที่อยู่อาศัยหรืออาคารบ้านเรือน เป็นต้น ซึ่งจากข้อมูลของกรมควบคุมมลพิษ กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่าใน พ.ศ. 2560 มีปริมาณก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO) ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมงสูงสุด ค่ามาตรฐานไม่เกิน 30 ppm ของแต่ละสถานีที่ตรวจวัดได้อยู่ในช่วง 1.3-8.3 ส่วนในล้านส่วน

อย่างเป็นระบบในระยะยาวเท่านั้น ไม่ใช่การเกิดขึ้นเพียงชั่วคราว ในระยะเวลาการล็อกดาวน์ก่อนจะกลับสู่การใช้ชีวิตด้วยพฤติกรรมในรูปแบบเดิมนอกจากนี้เมื่ออยู่บ้านมากขึ้น พฤติกรรมการสั่งซื้ออาหารและสิ่งอุปโภคบริโภคผ่านทางออนไลน์ส่งผลให้ปริมาณขยะโดยเฉพาะขยะพลาสติกที่ลดลงไปจากการรณรงค์และการห้ามใช้ในช่วงก่อนหน้ากลับมาปริมาณเพิ่มมากขึ้นอย่างก็ติ มุมที่เป็นด้านบวกคงกล่าวได้ว่าปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ลดลงในช่วงที่ไวรัสแพร่ระบาดเป็นสิ่งดีที่เกิดขึ้นแล้วที่มีผลต่อธรรมชาติและสภาพอากาศแม้จะเป็นเพียงแค่ชั่วระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งอาจจะไม่ได้ยั่งยืนและต้นเหตุมาจากไวรัสที่ส่งผลร้ายต่อชีวิตของประชาชนและเศรษฐกิจอย่างประเมินไม่ได้หากแต่ในมุมมองด้านบวกยังทำให้เราเห็นทางออกของการลดภาวะโลกร้อนจากการควบคุมการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่สามารถเกิดขึ้นได้ภายใต้การกำหนดนโยบายของภาครัฐและที่ขาดไม่ได้คือความร่วมมือของประชาชนและภาครัฐจากนานาประเทศทั่วโลกเช่นเดียวกับที่ทุกประเทศพร้อมใจกันปรับพฤติกรรมไปในรูปแบบเดียวกัน เพื่อป้องกันการระบาดของโควิด 19

(ppm; part per million) ลดลงเล็กน้อยจาก พ.ศ. 2559 ที่มีค่า อยู่ในช่วง 1.6-8.3 ppm และค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมงสูงสุดของแต่ละสถานี ตรวจวัดได้อยู่ในช่วง 0.87-4.69 ppm ลดลงเล็กน้อยจากปี พ.ศ. 2559 ที่อยู่ในช่วง 1.2-6.1 ppm เมื่อพิจารณาในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาพบว่าปริมาณก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ในพื้นที่ริมถนน ในกรุงเทพฯ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ในขณะที่พื้นที่ทั่วไปของกรุงเทพฯ และในพื้นที่ต่างจังหวัดมีแนวโน้มคงที่ ก๊าซโอโซน (O₃) พบว่า พ.ศ. 2560 มีค่าเกิน มาตรฐาน 24 จังหวัด จาก 31 จังหวัดที่มีจุดตรวจวัด โดยมีค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมงสูงสุด ของแต่ละสถานีตรวจวัด เฉลี่ย 123 ส่วนในพันล้านส่วน (ppb; part per billion) และค่าสูงสุด 239.0 ppb เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก พ.ศ. 2559 ที่มีค่าเฉลี่ย 122.0 ppb ในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ (ค่ามาตรฐานไม่เกิน 100.0 ppb) ส่วนค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมงสูงสุด จุดตรวจวัด ค่าเฉลี่ย 92.0 ppb ค่าสูงสุด 168.0 ppb ใน พื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ (ค่ามาตรฐาน 70.0 ppb) เมื่อ พิจารณาในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2551-2560) พบว่าปริมาณก๊าซโอโซนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

6.4 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2) สารมลพิษทางอากาศที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ได้แก่ แก๊สคาร์บอนมอนอกไซด์ (Carbon monoxide: CO) แก๊สซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (Sulfur dioxide: SO₂) แก๊สไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO₂) ฝุ่นและละอองที่มีขนาดเล็ก คิววิตา ตะกั่ว เป็นต้น

3) มลพิษทางน้ำจากสารมลพิษที่ปนเปื้อนอยู่ในแหล่งน้ำ เช่น จุลินทรีย์ แคดเมียม ตะกั่ว ปรอท ไนโตรเจน เป็นต้น กรมควบคุมมลพิษได้ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ ในแม่น้ำสายหลัก 59 แม่น้ำ และแหล่งน้ำนิ่ง 6 แหล่ง ของประเทศ โดยใช้ดัชนีคุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน (water quality index: WQI) ในปี พ.ศ. 2560 พบว่า มีคุณภาพ น้ำที่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ถึงดี ร้อยละ 83.0 เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2559 ที่เท่ากับร้อยละ 80.0 และมีคุณภาพน้ำที่อยู่ใน เกณฑ์เสื่อมโทรม ร้อยละ 17.0 ลดลงจาก พ.ศ. 2559 ที่เท่ากับร้อยละ 20.0 โดยไม่มีแหล่งน้ำที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดีมากและเสื่อมโทรมมาก เมื่อเปรียบเทียบคุณภาพน้ำผิวดินรายภาค พบว่า แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำดีที่สุด อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อาทิ แม่น้ำสงครามและลำชีแหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมที่สุดในภาคกลางเช่นเดียวกับปีที่ผ่านมาคือแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง(ช่วงอำเภอเมืองสมุทรปราการจังหวัดสมุทรปราการ ถึง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี) แหล่งน้ำที่มีคุณภาพดีที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ แม่น้ำสงคราม ลำชี หนองหาร ตาปี ตอนบน และสายบุรี และแหล่งน้ำที่มีคุณภาพเสื่อมโทรม 5 อันดับแรก ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ท่าจีนตอนล่าง พัวราดตอนบนระยองตอนล่างและแม่น้ำกวังเมื่อพิจารณาในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2551-2560) พบว่าคุณภาพน้ำของแหล่งน้ำผิวดินในประเทศไทยส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์พอใช้และตั้งแต่ พ.ศ.2551 ไม่มีแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก

โดยแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพน้ำค่อนข้างดีขึ้นและมีแหล่งน้ำที่เริ่มมาอยู่ในเกณฑ์เพิ่มขึ้น ตั้งแต่ พ.ศ. 2557

4) มลพิษทางเสียงหรือการได้สัมผัสเสียงดังเกินโปรแกรมควบคุมมลพิษได้ติดตามตรวจสอบระดับเสียงในสิ่งแวดล้อมโดยสถานีแบบอัตโนมัติต่อเนื่องตลอดทั้งปีบริเวณพื้นที่ริมถนนและพื้นที่ทั่วไปเพื่อประเมินสถานการณ์และแนวโน้มของระดับเสียงพบว่า สถานการณ์ในกรุงเทพฯและปริมณฑลพื้นที่ริมถนน ใน พ.ศ. 2560 ระดับเสียงเฉลี่ย 24 ชั่วโมง เท่ากับ 67.4 เดซิเบลเอ (ค่ามาตรฐาน 70.0 เดซิเบลเอ) ใกล้เคียงกับ พ.ศ. 2559 ที่มีค่าเท่ากับ 69.2 เดซิเบลเอ เมื่อพิจารณาในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2551 – 2560) พบว่าระดับเสียงเฉลี่ย 24 ชั่วโมงในพื้นที่ทั่วไปต่างจังหวัดและพื้นที่ริมถนนในกรุงเทพฯ และปริมณฑลมีแนวโน้มลดลงโดยปี 2560 มีค่าเฉลี่ยของระดับเสียงต่ำสุดในรอบ 10 ปี ระดับเสียงเฉลี่ย 24 ชั่วโมงในพื้นที่ทั่วไปต่างจังหวัดและพื้นที่ริมถนนในกรุงเทพฯและปริมณฑลมีแนวโน้มค่อนข้างคงที่และไม่เกินค่ามาตรฐาน

5) มลพิษจากขยะและสารเคมีใน พ.ศ. 2560 ประเทศไทยมีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศประมาณ 27.37 ล้านตัน เพิ่มขึ้น จากพ.ศ. 2559 สำหรับการจัดการขยะมูลฝอยในปี 2560 มีปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง 11.69 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2559 รวมถึง มีขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ 8.51 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2559 ทำให้มีปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดอย่างไม่ถูกต้องมีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่องโดยมีปริมาณ 7.17 ล้านตัน ลดลงจาก พ.ศ. 2559 เมื่อพิจารณาในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2551-2560) พบว่าปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

6.4 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

6.4.3 ปัญหาขยะมูลฝอย

ปัญหาขยะมูลฝอยยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในปี 2557 มีประมาณ 26.2 ล้านตัน โดยแนวโน้มอัตราการเกิดขยะมูลฝอยเฉลี่ยต่อคนต่อวันเพิ่มสูงขึ้นจาก 1.04 กิโลกรัม/คน/วัน ใน พ.ศ. 2553 เป็น 1.11 กิโลกรัม/คน/วัน ใน พ.ศ. 2557 การกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการมีเพียงร้อยละ 30 และมีการนำขยะมูลฝอยกลับไปใช้ประโยชน์เพียงร้อยละ 18 ทำให้มีปริมาณขยะสะสมตกค้างเพิ่มสูงขึ้น 30.8 ล้านตันใน พ.ศ. 2557 ขยะอิเล็กทรอนิกส์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มีการปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วส่งผลให้อายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ของเสียเหล่านี้

จากปัจจัยที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นนี้ ในอนาคตจะมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและประชาชนต้องพยายามรับมือให้ทันกับสถานการณ์ไม่คาดฝันที่อาจจะเกิดขึ้นอีกในระยะเวลาไม่ถึง 10 ปีข้างหน้า และจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดเป็นผลกระทบทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมความเป็นอยู่

ไปจนถึงสิ่งแวดล้อมที่ประชาชนต้องดำรงชีวิตตามแนวปกติใหม่อาจจะต้องใช้เวลาในการปรับตัวจนทำให้เกิดผลกระทบในระดับครอบครัวและชุมชน ด้านการบริการสาธารณสุขควรมีการเตรียมการรับมือในการให้บริการด้านสุขภาพให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบใหม่ที่ประชาชนต้องปฏิบัติตามนโยบายรัฐหรือให้ไปอย่างเอื้อต่อการป้องกันโรคอุบัติใหม่ในขณะเดียวกันก็ต้องป้องกันปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดโรคไม่ติดต่อไปด้วย เพื่อให้เป็นแนวนโยบายที่กลมกลืนไปด้วยกันและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน

ในส่วนของการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ นอกจากจะมีมาตรการที่รองรับกับผู้สูงอายุแล้ว ควรมีมาตรการในการสนับสนุนวัยทำงาน วัยเด็ก และเยาวชนด้วย เนื่องจากกลุ่มนี้จะเป็นที่พึ่งพิงหลักของผู้สูงอายุ อาจส่งผลให้เกิดความเครียดมากขึ้น ทั้งจากในเรื่องของการทำงาน รายได้ และการเลี้ยงดูผู้สูงอายุอย่างไม่พร้อมจนเกิดการทอดทิ้งผู้สูงอายุและเกิดเป็นปัญหาสุขภาพจิตในที่สุด